Om et par dage lægger Venstre et nyt programudkast frem. Måske er der en og anden, der synes, at tidspunktet ikke er særlig velvalgt. Synes, at tiden nu er inde til at gå stille med dørene og liste sagte rundt uden at stille sit eget for meget i positur, men i stedet fremhæve fællestrækkene mellem de to nye regeringspartnere.
Vi har nu i knap en måned været i regeringsfællesskab med det part hvis program på langt de fleste områder udgør den diametrale modsætning til et liberalt partis.
Men vi har også fået en kongelig ordenhistorigrafs ord for, at den ideologiske afstand mellem de to partier er blevet mindre og mindre og at begge er blevet praktiske, dag for dag administrerende partier.
Og vi har i aviserne kunnet læse, at der i de næste 2 år - medens S og V regerer - skal indføres kulturpause. Man har ovenikøbet - hvis man altså skal tro aviserne - kunnet læse, at selv fremtrædende ministre tror på sådan en spådom.
Der skulle således være gode grunde til at tage det med ro og glæde sig over at have fået del i magtens udøvelse.
Hvis nogen allerede er begyndt at slå sig til tåls hermed og har lagt sig til hvile vil jeg gerne vække dem hurtigst muligt.
Uden unødig polemik vil jeg sige, at det er utroligt naivt at tro, at kulturen kan dybfryses. Kulturen lader sig ikke sådan bremse eller sende på ferie bare af en smule lovpause. Såvel som politisk værktøj som folkelig ånd er det simpelthen kulturen, der driver hele værket. Kulturen - og med den mener jeg summen af dette lands holdninger, tanker og daglige gerninger - bremser ikke sin videreudvikling af bar benovelse over, at S og V har dannet regering.
En kulturpause er for mig en knugende tanke om bedøvelse af det danske folk. Men man tager også grundigt fejl, hvis man tror, det vil gå sådan. Hvis nogen tror, at man de næste år kan nøjes med at tænke på økonomi, overenskomster, skatter, og værdistigningsafgifter, tager man fejl. Det kan nok være, at vi ikke ser så mange lovforslag fra kulturministerens bord, men allerede om en uges tid vil man fra Venstre se et udkast til et nyt partiprogram. Og det er et væsentligt bidrag til dansk kulturliv.
En gruppe, bestående af Henning Christophersen, Ivar Hansen, Knud Enggaard, Bertel Haarder, Elsebeth Kock-Petersen, Kurt Sørensen og jeg selv har udarbejdet et udkast til et nyt partiprogram, der naturligvis bl.a. bygger på de delprogrammer, der vedtoges på sidste års landsmøde.
Vi har følt, at et partiprogram ikke alene skal bestå af en række vage vendinger om

hvad vi måske kunne tænke os at gøre, eller som vi i givet fald, når situationen er til det, burde overveje.
Vi følte trang til at præcisere, at et partiprogram - selv om det består af en lang række detaljer og enkeltpunkter - er bundet sammen af en holdning, en idé, en kultur, om man vil.
I hvert fald når partiet hedder Venstre. Derfor har vi for egen regning, lavet en lille bog, der sendes ud sammen med programmet. En bog, hvori vi prøver at trække de historiske linier op, og hvori vi skitserer, hvad en liberal samfundsorden betyder for fremtidens folk. Vi har følt det væsentligt at få fremhævet nogle af de centrale liberale principper. Principper som åndsfrihed, personlig frihed og ansvar, folkestyre og markedsøkonomi.
Det har været et inspirerende arbejde. Selv om vi som mennesker, er meget forskellige, så er vor grundholdning forbløffende ens og ligeså vores optimisme. Alligevel var vi enige om, at vi nok må til at argumentere bedre for ting, vi før anså for så selvindlysende, at argumenter var unødige. Det er naturligvis et faresignal, fordi det kunne tyde på, at liberale tankegange og holdninger ikke i tilstrækkeligt omfang præger hverdagen. Det kan vi kun takke, os selv for. Et forsøg på undskyldning er der vel i den kendsgerning, at vi har været udsat for et meget hårdt pres på universiteter, læreanstalter, skoler, medier og intellektuelle kredse. Et hårdt pres om marxisme, ensretning og ufrihed. Paradoksalt nok beviser dette pres af sig selv de liberale grundprincippers uundværlighed.
I et land med åndsfrihed får selv meget systematiske forsøg på åndelig ensretning - før eller siden - et modspil. Jo stærkere et pres jo stærkere et svar.
Jeg skal garantere for, at der blandt de liberale unge på vore skoler og læreanstalter er en hel del, der har måttet lære sig, hvad det vil sige at slås for sine ideer og synspunkter.
De unge liberale, der har været med i disse år, og som stod distancen, vil blive en stærk rygrad i det liberale Danmark i årene, der kommer. De har på egen krop lært, at frisind ikke er en godmodig og passiv accept af ethvert tænkeligt standpunkt, men ønsket om at kunne afprøve sine egne holdninger og synspunkter i en fri debat. Dette er en grundlæggende forudsætning for personlig udvikling, fornyelse af samfundet - såvel åndeligt som materielt - og for bevarelse af demokratiet.
Kun gennem meningernes frie brydning opstår den håndgribelige fornemmelse af, at

vi lever i et frit land.
En liberal åndspolitik er ikke en ligeglad ligegyldig og indifferent størrelse - men tværtimod udspringer den af en så stor respekt for åndslivet og den enkeltes ret til at være tro mod sine egne idealer og værdier, at tanken om offentlig monopolisering og autorisation af bestemte åndelige strømninger er afskyelig.
Skal frisindet sikres, er forudsætningen en skole fri for
statslig og ideologisk styring og påvirkning. En uddannelsespolitik , der ikke skaber privilegier og favoriserer bestemte holdninger og opfattelser. En kulturpolitik uden statslig kvalitetsbedømmelse og smagsdirigering. En kirke fri for statslig styring og teologisk dominans. En presse fri for statslige forsøg på at indarbejde bestemte holdninger og problemopfattelser i fri konkurrence og uden monopoldannelser.
Men frisindet, friheden og åbenheden skal også præge forholdene omkring økonomien, vore boliger og arbejdspladser og vort forhold til omverdenen.
Det er det, vi har søgt at anskueliggøre i den lille bog.
Selve partiprogrammet - eller rettere udkastet - har vi givet en mere konkret form, end man er vant til.
Vi har i 333 konkrete punkter stillet forslag til ændring af samfundet i en mere liberal retning. På god liberal vis har vi taget udgangspunkt i det enkelte menneske og dets forhold i familien og dens bolig. Derfra bygger vi videre med forslag der vedrører det enkelte menneskes samspil med større og større fællesskaber. I det lokale, det folkelige og det inter nationale fællesskab.
Jeg skal straks sige, at der både i den mere holdningsbetonede del og i den mere konkrete del sikkert kan findes en række ufuldkommenheder. Der skal nok være nogen der kan fortælle os, at vi har glemt dette og hint. At vi har taget fejl her og der. De skal være velkomne.
Man skal nemlig ikke tro at programmet indeholder den endelige sandhed. Programmet består da heller ikke af patentopskrifter og færdigfremstillede løsninger på alle fremtidens problemer - den slags harmonerer ikke med den liberale holdning.
Den, der vil forstå et Venstre-program, må gøre sig klart, at når målsætningerne hedder frisind, åbenhed og frihed, ja, så kan det ikke samtidigt af programmet fremgå, hvordan et samfund, hvor Venstre har majoriteten, vil se ud. Et sådant samfund vil blive formet i frihed og fællesskab af dets borgere og ikke af statsmagten eller partiet.

Det parti, der sætter staten eller partiet over folket, har ingen vanskeligheder med at beskrive idealsamfundet - for det udformer staten. Borgerne må føje sig. Det parti, der har tillid nok til den enkelte borger til at overlade denne ansvaret for tilværelsen, det parti sætter sig ikke samtidigt til doms over de veje, folket går. Sådan et parti er Venstre.

Jeg vil håber, at man nu går hjem og læser programudkastet.

Jeg vil også håbe, at man finder ufuldkommenheder og mangler i det - og at man her og der kan give os ret. Kort sagt, at vi får sat nogle liberale tanker i sving. Tanker, der er stærke nok til at smitte og inspirere andre.

Der er måske nogen, der tror, at vi skal være tilbageholdne med at fremhæve vort grundsyn og vor holdning - for ikke at give vanskeligheder i regeringen.

Til dem vil jeg sige, at de tager fejl.

Regeringen bliver ikke stærkere af, at Venstres ideer holdes i ave - tværtimod. Også en god regering bygger sit hus på klippegrund. Et godt ægteskab opretholdes ved gensidig respekt mellem to selvstændige parter, ikke ved at den ene part udsletter sin identitet.

Det dejlige ved arbejdet med partiprogrammet har da også været at mærke, hvor levende og stærk den liberale tanke er endnu i dag, 100 år efter den opstod.

Den kan og skal holde længe endnu. Langt ud over Jørgensen Christophersen æraen, og det skal alle liberale hjælpe med til God arbejdslyst!